

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Topsectoren en
Industriebeleid

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 16 december 2016
Betreft Aanbieding tweede Monitor Vestigingsklimaat

Geachte Voorzitter,

Op 8 januari jl. heb ik u de eerste Monitor Vestigingsklimaat aangeboden (Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, 32 637, nr. 222). Hierbij bied ik u de tweede versie van de Monitor aan.

Ons kenmerk

DGBI-TOP / 16187552

Bijlage(n)

2

Deze monitor is een integraal instrument om het inzicht in de kwaliteit van het Nederlandse vestigingsklimaat voor met name buitenlandse bedrijven en investeerders te vergroten. Daarbij is het vestigingsklimaat van belang voor het Nederlandse bedrijfsleven om concurrerend te zijn op de mondiale markten.

De monitor is opgesteld door de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), onderdeel van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van het Ministerie van Economische Zaken. Dit is gedaan in samenspraak met de regionale ontwikkelingsmaatschappijen, de meest betrokken departementen en koepelorganisaties zoals VNO-NCW/MKB Nederland en de American Chamber of Commerce.

De monitor is besproken en vastgesteld in de Werkgroep Vestigingsklimaat, die valt onder de Dutch Trade and Investment Board. Deze biedt een integraal overzicht van het vestigingsklimaat op basis van objectieve internationale bronnen en laat zien hoe het Nederlandse investeringsklimaat ervoor staat in vergelijking met onze belangrijkste concurrenten. Het gaat om zeven landen: België, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland.

De monitor wordt tweemaal per jaar geactualiseerd. De monitor is bedoeld voor beleidsmakers en uitvoeringsorganisaties binnen het Rijk, provincies en gemeenten, die invloed hebben op de diverse locatiefactoren. De monitor bevat geen aanbevelingen, maar geeft slechts aan op welke locatiefactoren de omliggende landen aantrekkelijker zijn en waar Nederland zich dus mogelijk kan verbeteren.

Resultaten voorjaar 2016

Uit de monitor blijkt dat het Nederlandse vestigingsklimaat concurrerend en onderscheidend is ten opzichte van de ons omringende landen. Nederland scoort vooral gemiddeld sterk.

- Op infrastructuur stonden we al op nummer één, sinds dit voorjaar geldt dat ook voor de factor locatie en ligging.
- Naast onze uitstekende fysieke en digitale infrastructuur presteren wij goed op betrouwbaarheid en beheer van de overheid (governance).
- Andere landen scoren beter op fiscaliteit, de beschikbaarheid van onderzoekers en talent, sociale premiedruk, investeringsbescherming, ontslagbescherming en regeldruk bij de bouw van onroerende zaken.

Thema: Opzet en inrichting van onroerende zaken

Als themaonderwerp is in deze monitor de opzet en inrichting van onroerende zaken geanalyseerd. Uit die analyse blijkt onder meer dat de regelgeving met betrekking tot het verkrijgen van een bouwvergunning in Nederland een langdurig en kostbaar proces is. Een duur onderdeel in dat proces betreft het onderzoek naar de grondkwaliteit.

Om het lange proces te vereenvoudigen is het in Nederland gebruikelijk om bij de bouw van onroerend goed met de lokale autoriteiten een startgesprek te voeren over het gehele proces. In dit gesprek kunnen afspraken worden gemaakt om stappen niet volgtijdelijk, maar gelijktijdig uit te voeren. Dit levert in de praktijk veel tijdswinst op. Helaas wordt deze tijdswinst niet meegenomen in de scores van de Ease of Doing Business van de Wereldbank; daarin wordt de maximale lengte van het proces als indicator gebruikt.

Follow up

Als follow-up zullen de conclusies van de monitor worden gespiegeld aan de ambities en de uitkomsten van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht. Daarnaast wordt bekeken waar mogelijkheden zijn om bestaande drempels tijdens het vergunningstraject weg te nemen. Tot slot wordt bezien of de Nederlandse werkwijze rond het startgesprek kan worden meegewogen in de Ease of Doing Business-survey.

Vervolg

Voor de volgende editie van de monitor is themaonderwerp 'Behoud van en aantrekkelijkheid voor talent'. Hiervoor worden de aspecten geanalyseerd die de aantrekkelijkheid van een land voor hoogopgeleide buitenlandse medewerkers vormen en in welke mate Nederland daarin verschilt van de landen om ons heen, uiteraard met de bedoeling om de Nederlandse prestaties op dit gebied te verbeteren. Ik zal uw Kamer in het voorjaar van 2017 over deze derde editie informeren.

Internationaal onderwijs

Het themaonderwerp in de eerste monitor was het internationaal onderwijs in Nederland in vergelijking met omringende landen. Zoals toegezegd hebben OCW en EZ onderzoek laten doen naar kwaliteit en kwantiteit van het internationaal onderwijs in Nederland. Hieruit blijkt dat de concurrentiepositie van Nederland goed is; er is een relatief breed aanbod van curricula en het onderwijs kan als relatief goedkoop worden aangemerkt. Het onderzoek heeft daarnaast aangetoond dat er een capaciteitsprobleem is in het internationaal onderwijs. Met name in de regio's Amsterdam en Den Haag kampen veel scholen met een wachtlijst. De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en ik zullen het volledige rapport binnenkort aan u toesturen. We doen dat samen met het advies van de Onderwijsraad over de internationalisering van het onderwijs in Nederland.

Brexit

Vanwege de voorgenomen Brexit stellen veel bedrijven en instellingen die in het Verenigd Koninkrijk zijn gevestigd zich de vraag of verplaatsen naar een ander land binnen de Europese Unie zinvol is. Om de extra vragen naar aanleiding van de voorgenomen Brexit op te pakken heeft de NFIA tijdelijk extra formatie gekregen. Dit werpt zijn vruchten af. Het afgelopen jaar zijn de eerste contracten voor een verplaatsing naar Nederland al gesloten. We blijven ons ervoor inspannen dat zich de komende jaren nog meer bedrijven en instellingen in Nederland zullen vestigen.

(w.g.)
H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken